

مقدمه ای بر

# مدیریت محلی در ایران





## پیش گفتار

دولت محلی معمولاً به نهادی گفته می‌شود که در آن شهروندان به بهترین نحو امکان تعامل با مسئولان را داشته و تصمیم‌گیری‌ها اغلب بر زندگی روزمره مردم تاثیر مستقیمی دارد. حمل و نقل عمومی، جمع‌آوری زباله، وضعیت خیابان‌ها و فضای سبز را می‌توان موارد کیفی زندگی دانست که ساکنان شهری در زندگی روزمره با آن سر و کار دارند و آن را احساس می‌کنند. پاسخ‌گو و مسئولیت‌پذیر نگه داشتن مسئولان تنها از عهده شهروندان آگاهی برمی‌آید که "قواعد بازی" را بدانند. بهره‌گیری از این آگاهی به شهروندان امکان می‌دهد تا میزان انطباق مدیران مسئول با حداقل استانداردها و الزامات مورد نیاز برای انجام وظایف خود و پیگیری منافع رای‌دهندگان را ارزیابی کنند.

این نوشتار قصد دارد تا بر اساس تجزیه و تحلیل ضوابط قانونی، به فهرست‌بندی و توضیح برخی از امتیازات و مقررات تاثیرگذار بر شوراهای شهر در ایران بپردازد. این یادداشت به چگونگی اجرای مقررات نمی‌پردازد، چرا که عمل به قوانین و مقررات، بسته به محل زندگی، وسعت جامعه، شخصیت مسئولان و پویایی سیاست‌های محلی، از جایی به جای دیگر متفاوت است. همچنین قصد ندارد تا به روشن‌گری در زمینه همه ابهاماتی بپردازد که در عملکرد شهرداری‌ها، حکومت مرکزی و شرکت‌های خصوصی ارائه‌دهنده خدمات اجتماعی وجود دارد و به ناامیدی و نگرانی شهروندان در خصوص این‌که چه کسی مسئول نابسامانی‌هاست، دامن زند.

با این حال، بهره‌گیری از این اطلاعات به شهروندان ایرانی کمک می‌کند تا بدانند، برای مثال، شوراها قانوناً موظف به انتشار صورت هزینه‌ها یا فراهم کردن امکان حضور مردم در جلسات هستند. به همین ترتیب، مردم به روشنی خواهند دانست که مسئولیت حل مشکلاتی نظیر آموزش و پرورش و مدارس بر عهده حکومت مرکزی است، نه شهرداری‌ها یا شوراهای شهر و روستا. با کسب آگاهی‌های جزئی نظیر این، مردم می‌توانند از دولت بخواهند تا به آن دسته از مسئولیت‌های بنیادین و اساسی که قانوناً ملزم به انجام آن است عمل کند و مسیر تبدیل شدن به دولتی پاسخگو و مسئولیت‌پذیر را ببیند.

در به روز نگه‌داشتن این اطلاعات و پیگیری نحوه عملکرد دولت و شوراها ما را یاری دهید. اگر ایرادی در این نوشتار مشاهده می‌کنید، با دادن نشانی منبع صحیح، موضوع را به آگاهی ما برسانید. همچنین به ما بگویید که آیا مسئولان و اعضای شوراهای محلی شما به تعهدات و الزامات مطرح شده در این نوشتار پای بند هستند یا خیر. مکان یا موقعیتی که در آن، مسئولان محلی به وظایف خود عمل میکنند یا از انجام آن سر باز می‌زنند را معرفی کنید. نقطه نظرات خود را با ما به نشانی [info@nabz-iran.com](mailto:info@nabz-iran.com) در میان بگذارید.

این نوشتار با پشتیبانی "مرکز گفتگوی جهانی درباره آینده ایران" (GDFI) به نشانی اینترنتی [theglobaldialogue.ca](http://theglobaldialogue.ca) تهیه شده است.

## نبض ایران

برای کسب آگاهی بیشتر، با ما از طریق ایمیل [info@nabz-iran.com](mailto:info@nabz-iran.com) تماس بگیرید.

[www.nabz-iran.com](http://www.nabz-iran.com)

## شهرداری ها

- مدیریت شهری در کشور بر عهده شهردار و شورای شهر است.
- شهردار توسط شورای شهر و برای یک دوره چهار ساله انتخاب می‌شود.
- حفظ ابنیه و آثار فرهنگی و باستانی شهر.
- کنترل شرایط بهداشتی در کارخانه‌ها و حمام‌های عمومی.

### بودجه شهرداری

شهرداری‌ها سازمان‌های عمومی مستقل از دولت و خود اکتفاء هستند. بخش اعظم بودجه شهرداری‌ها بایستی از طریق مالیات و هزینه‌های دریافتی از شهروندان، مشاغل، کارخانه‌ها و سایر طرح‌های محلی تامین گردد، اگرچه ممکن است از برخی کمک‌های دولتی نیز بهرمنند شوند. شهرداری هر شهر بودجه خاص خود را دارد که بایستی به تصویب شورای شهر برسد (قانون شهرداری، ماده ۴۵).

### منابع مالی

بر اساس ماده ۲۹ آئین نامه مالی شهرداری، درآمد شهرداری‌ها به شش دسته تقسیم‌بندی می‌شود:

- ۱- درآمدهای ناشی از عوارض عمومی (درآمدهای مستمر)
- ۲- درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی
- ۳- بهای خدمات و درآمدهای موسسات انتفاعی شهرداری
- ۴- سرمایه گذاری های مالی
- ۵- کمکهای دولت
- ۶- اعانات و کمک‌های اهدایی اشخاص و سازمانهای خصوصی

### فرآیند تصویب بودجه

در طرح پیشنهادی بودجه شهرداری، باید عناصر زیر مد نظر قرار گیرد:

- نیاز به اولویت توسعه و واحدهای خدمات شهری
- سیاست‌ها و اهداف طرح توسعه ۵ ساله دولت
- خط مشی و استراتژی برنامه پنج ساله شهرداری
- بودجه سالیانه شهرداری، اعلام شده توسط وزارت کشور

### وظایف شهرداری ها

(بر اساس ماده ۵۵ قانون شهرداری ها)

- ایجاد خیابان‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها، باغ‌های عمومی، مجاری آب و توسعه معابر.
- مدیریت برنامه‌ریزی شهری و نظارت بر صدور مجوز برای همه ساخت و سازها.
- صدور مجوز کسب و کار برای همه فعالیت‌های تجاری.
- تامین بهداشت عمومی جهت جلوگیری از بیماری‌های واگیردار.
- ایجاد سازمان‌های فرهنگی، بهداشتی و تعاونی.
- نظارت بر قوانین مربوط به کسب و کار. تعطیل کردن مکان‌های تجاری بدون مجوز، غیر بهداشتی و مزاحم.
- حفاظت از شهر در قبال سیل، آتش‌سوزی و بلایای دیگر.
- ساخت مسکن ارزان قیمت برای شهروندان کم درآمد.
- ایجاد فضاهای عمومی برای بازار مواد غذایی و اطمینان از کیفیت بالا و خوب محصولات عرضه شده.
- کنترل مالیات و هزینه‌های شهری بر اساس مصوبات شورای شهر.
- کنترل بازار و قیمت گذاری کالاها.
- جلوگیری از تكدی‌گری و ایجاد اشتغال برای گدایان.
- حفاظت از اموال شهری.
- ساخت گورستان - ساخت کشتارگاه.
- جمع آوری مالیات و هزینه‌ها و کنترل بودجه شهرداری.
- گردآوری اطلاعات و آمار جمعیتی شهر از قبیل تولد و مرگ و میر.

## مسئولیت‌های مالی

شهردار می‌تواند اعتبارات مصوب در بودجه برای هر یک از مواد هزینه یا فعالیت‌های داخل در یک وظیفه را تا ده درصد کاهش یا افزایش دهد به نحوی که از اعتبار کلی مصوب برای آن وظیفه تجاوز نشود.

مسئولیت برنامه‌ریزی، طرح، تخصیص و نظارت بر انجام هزینه‌های بودجه بر عهده شهردار و مسئول امور مالی (با توجه به وسعت حوزه شهرداری) است. کلیه عوارض و درآمد هر شهرداری، به نسبت درآمد هر یک از محله‌ها، منحصرأً به مصرف همان شهر خواهد رسید و انتقال این بودجه و مصرف آن در شهرهای دیگر غیر قانونی است. (قانون شهرداری، ماده ۲۶)

## مسئولیت بودجه

حتی اگر شهردار مسئولیت مالی را به یکی از کارمندان شهرداری منتقل نماید، باز هم مسئول و پاسخ‌گوی نهایی در خصوص بودجه و هزینه‌ها، خود شهردار خواهد بود.

## اطلاع‌رسانی عمومی در خصوص بودجه

شهرداری مکلف است هر شش ماه یک بار، منتهی تا پانزدهم ماه بعد صورت جامعی از درآمد و هزینه شهرداری را که به تصویب انجمن شهر رسیده برای اطلاع عموم منتشر برای اطلاع عموم منتشر نموده و نسخه‌ای از آن را به وزارت کشور بفرستد. (قانون شهرداری، ماده ۲۶)

شهردار مکلف است طرح پیشنهادی بودجه را حداکثر تا پایان دی ماه هر سال به شورای شهر تحویل دهد. پس از ارائه بودجه پیشنهادی شهرداری به شورای شهر، شهردار می‌تواند تقاضای برگزاری حداقل سه جلسه هفتگی شورا را مطرح نماید و در آن به توضیح در مورد عناصر مختلف بودجه پیشنهاد شده بپردازد. شورای شهر موظف است بودجه شهرداری را تا پایان سال بررسی کرده و به تصویب برساند.

شهردار بایستی نهایتاً تا پانزدهم هر ماه، آمار و ارقام درآمد و هزینه‌های ماه گذشته شهرداری را به شورای شهر عرضه کند.

## ساختار دولت مرکزی و شوراهای ایران

| تقسیمات | مدیریت    | برگزیده توسط | دولت        |
|---------|-----------|--------------|-------------|
| کشور    | وزیر کشور | رئیس جمهور   | دولت مرکزی  |
| استان   | استاندار  | وزیر کشور    | دولت مرکزی  |
| شهرستان | فرماندار  | وزیر کشور    | دولت مرکزی  |
| بخش     | بخشدار    | وزیر کشور    | دولت مرکزی  |
| شهر     | شهردار    | شورای شهر    | مدیریت محلی |
| دهستان  | دهدار     | وزیر کشور    | دولت مرکزی  |
| روستا   | دهیار     | شورای روستا  | مدیریت محلی |

## شوراهای شهر، روستا، استان و بخش

می‌کنند. هیئت مرکزی نظارت سپس به انتخاب هیئت‌های نظارت استانی مشغول می‌شود که آن‌ها نیز به نوبه خود، پنج عضو هیئت‌های نظارت هر شهرستان یا بخش را منصوب می‌کنند. مسئولیت این هیئت‌ها، احراز صلاحیت نامزدهای انتخاباتی است.

انتخابات شوراهای توسط وزارت کشور اداره می‌شود. برای نظارت بر انتخابات در هر منطقه، یک "هیئت اجرایی" تشکیل می‌شود. ریاست این هیئت بر عهده فرماندار (برای شوراهای شهر) یا بخشدار (برای شوراهای روستا) هر منطقه است و سایر اعضای آن عبارتند از رئیس اداره ثبت احوال، رئیس اداره آموزش و پرورش و هشت نفر از معتمدان محل. فرماندار شهرستان یا بخشدار بخش، ابتدا ۳۰ نفر از معتمدان اقشار مختلف مردم از کلیه

شهرها و شهرک‌های محدوده شهرستان را انتخاب و پس از تایید هیأت نظارت شهرستان، از آنها دعوت بعمل می‌آورد. این افراد سپس از بین خود به ترتیب هشت نفر (در مناطق شهری) و هفت نفر (در مناطق روستایی) را به عنوان معتمدان اصلی انتخاب می‌نمایند. (قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور، مواد ۳۲ تا ۳۴).

بر اساس اصول ۶، ۷، ۱۲، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۵ و ۱۰۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شوراهای محلی بایستی به‌عنوان بخش ضروری در فرآیند تصمیم‌گیری و مدیریت محلی کشور در نظر گرفته شوند. نخستین دوره انتخابات شوراهای که در سال ۱۳۷۷ و در دوره ریاست جمهوری محمد خاتمی برگزار شد، سرفصل جدیدی در تمرکز زدایی از مدیریت دولتی در ایران بود.

### انتخابات شوراهای

هر چهار سال، حدود ۲۰۰ هزار نفر به‌عنوان عضو شوراهای شهر، روستا، استان و بخش در سراسر ایران انتخاب می‌شوند. اعضای شوراهای به‌صورت مستقیم و با رای موکلان خود، برای یک دوره چهار ساله انتخاب می‌شوند.






نامزدها باید توسط "هیئت نظارت بر انتخابات" شهرستان (برای شورای شهر) یا بخش (برای شورای روستا) محل سکونت خود تایید صلاحیت شوند. بر اساس قانون، مجلس شورای اسلامی مسئولیت نظارت بر انتخابات شوراهای را از طریق هیئت نظارت بر عهده دارد. در ابتدا، نمایندگان مجلس پنج عضو هیئت مرکزی نظارت را از میان خود انتخابات

### آیا می‌دانید؟

در صورتی که آراء دو یا چند نفر از داوطلبان شوراهای مساوی باشد، اولویت با ایثارگران جنگ می‌باشد و در صورت نبودن افراد مذکور، اولویت با فرد یا افرادی است که دارای مدرک تحصیلی بالاتر هستند و در صورت یکسان بودن مدرک تحصیلی ملاک انتخاب قرعه است.

## مدرک تحصیلی مورد نیاز داوطلبان شوراهای

### جمعیت

| حد اقل مدرک تحصیلی   | مدرک تحصیلی   | جمعیت                         |
|----------------------|---|-------------------------------|
| در حد خواندن و نوشتن |  | قبیله                         |
| در حد خواندن و نوشتن |  | روستا - تا ۱۵۰۰ خانوار        |
| دیپلم                |  | روستا - بالاتر از ۱۵۰۰ خانوار |
| فوق دیپلم            |  | شهر - تا ۲۰ هزار نفر          |
| لیسانس               |  | شهر - بالاتر از ۲۰ هزار نفر   |

## تشکیلات شوراها


در اولین جلسه شورا، پس از انجام مراسم تحلیف، اعضای حاضر اقدام به برگزاری انتخابات داخلی نموده و از بین خود با رای مخفی یک رئیس، یک نایب رئیس و حداقل یک منشی و یک خزانه دار برای مدت دو سال انتخاب می‌نمایند. شورا

همچنین به کمیته‌ها و کمیسیون‌های مختلف تقسیم‌بندی می‌شود. همه این پست‌ها برای مدت دو سال معتبر هستند. در شرایطی که نقش و وظایف کمیته‌ها و کمیسیون‌ها با مسئولیت‌های دولت مرکزی تداخل پیدا کند (از جمله آموزش و پرورش و خدمات پلیس)، شوراها نقش مشورتی خواهند داشت.

## کمیته‌ها و کمیسیون‌های شوراها

| کمیسیون  | کمیته  |
|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>۱- بودجه</li> <li>۲- قانون</li> <li>۳- سازمان مدیریت</li> <li>۴- اقتصاد و سرمایه‌گذاری</li> <li>۵- برنامه‌ریزی</li> </ul> | <p>کمیسیون برنامه و بودجه و امور حقوقی </p> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>۱- فرهنگ</li> <li>۲- جامعه</li> <li>۳- ورزش</li> <li>۴- سلامت و بهداشت</li> </ul>   | <p>کمیسیون فرهنگی، اجتماعی و ورزشی </p>     |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>۱- برنامه‌ریزی شهری</li> <li>۲- ایمنی</li> <li>۳- محیط زیست</li> <li>۴- فناوری اطلاعات</li> </ul>                         | <p>کمیسیون عمران و خدمات شهری </p>         |

## موضوعات کلی در حوزه بررسی هریک از کمیسیون‌های شورا

| کمیسیون   | موضوعات مورد بررسی  |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>اقتصاد</li> <li>سرمایه‌گذاری</li> <li>برنامه‌ریزی بودجه</li> </ul>         | <p>برنامه و بودجه و امور حقوقی </p>  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>هنر</li> <li>فرهنگ</li> <li>دین</li> <li>آموزش و پرورش</li> </ul>          | <p>فرهنگی، اجتماعی و امور ورزشی </p> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>ترافیک</li> <li>حمل و نقل</li> <li>ساخت و ساز</li> <li>تکنولوژی</li> </ul> | <p>عمران و خدمات شهری </p>           |



## شرح وظایف کمیسیون ها

### کمیسیون اقتصادی، برنامه و بودجه و حقوقی

- بررسی طرح ها و لوایح مربوط به بودجه شورای شهر و شهرداری
- بررسی طرح ها و لوایح مربوط به اساسنامه سازمان ها و شرکت های وابسته به شهرداری
- بررسی و تصویب معاملاتی که به نام شهر و شهرداری انجام می شود
- قانون گذاری و بررسی طرح ها و لوایح مربوط به عوارض شهری
- قانون گذاری و بررسی طرح ها و لوایح مربوط به شهرداری
- نظارت و ارزیابی مقررات شهرستان به منظور اصلاح آن ها
- نظارت بر انتصاب نمایندگان شورای شهرستان در سازمان های دیگر
- استفاده از نظرات کارشناسان

- فعالیت نهادهای اجتماعی
- مسائل آموزشی و بهداشتی
- جنایت و خشونت
- سازمان های خیریه

### کمیسیون عمران و خدمات شهری

- بررسی طرح ها و لوایح در خصوص حدود شهر و حریم آن
- بررسی طرح ها و لوایح توسعه شهری و گسترش معابر و بزرگراه ها
- بررسی طرح ها و لوایح تاسیسات زیربنایی اعم از آب، فاضلاب، برق، مخابرات و گاز
- بررسی طرح ها و لوایح مربوط به استفاده از اراضی غیرمحمور شهری
- بررسی طرح ها و لوایح مربوط به ترافیک و حمل و نقل

### اعضای شورا

تعداد اعضای هر شورا بستگی به تقسیمات اداری جمعیت محل دارد. ایلات و عشایر با حداقل ۲۰ خانوار، مشابه روستا تلقی شده و حق تشکیل شورا را دارند. بزرگترین شورا به شهر تهران تعلق دارد که ۳۱ عضو اصلی و ۱۲ عضو علی البدل دارد. (قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور، ماده ۴، ۷ و ۶۸)

### کمیسیون فرهنگی، اجتماعی و امور ورزشی

#### بررسی طرح ها و لوایح مربوط به:

- فرهنگی و هنری
- سیاسی و اجتماعی
- ورزشی و ایجاد جاذبه های گردشگری

## تعداد اعضای شورا با توجه به آمار جمعیتی

| تعداد اعضا                    | جمعیت                    | تقسیمات |
|-------------------------------|--------------------------|---------|
| ۳ عضو اصلی                    | ۲۰ خانوار                | طایفه   |
| ۳ عضو اصلی                    | کمتر از ۱۵۰۰ نفر         | روستا   |
| ۵ عضو اصلی                    | بیش از ۱۵۰۰ نفر          | روستا   |
| ۲ عضو اصلی، ۲ عضو علی البدل   | کمتر از ۲۰ هزار نفر      | شهر     |
| ۳ عضو اصلی، ۳ عضو علی البدل   | ۲۰ هزار تا ۵۰ هزار نفر   | شهر     |
| ۴ عضو اصلی، ۴ عضو علی البدل   | ۵۰ هزار تا ۱۰۰ هزار نفر  | شهر     |
| ۵ عضو اصلی، ۵ عضو علی البدل   | ۱۰۰ هزار تا ۲۰۰ هزار نفر | شهر     |
| ۶ عضو اصلی، ۶ عضو علی البدل   | ۲۰۰ هزار تا ۵۰۰ هزار نفر | شهر     |
| ۷ عضو اصلی، ۷ عضو علی البدل   | ۵۰۰ هزار تا ۱ میلیون نفر | شهر     |
| ۸ عضو اصلی، ۸ عضو علی البدل   | ۱ میلیون تا ۲ میلیون نفر | شهر     |
| ۱۰ عضو اصلی، ۱۰ عضو علی البدل | بیش از ۲ میلیون نفر      | شهر     |
| ۱۲ عضو اصلی، ۱۲ عضو علی البدل | تهران                    | پایتخت  |



## وظایف و مسئولیت‌های شوراهای

مسئولیت کلیدی شوراهای، انتصاب سطح اول مدیریت محلی (امور مربوط به قوه مجریه) در بخش مربوط به خود است. شورای روستا دهیار یا دهدار را تعیین می‌کند و شورای شهر به نصب شهردار می‌پردازد. علاوه بر این، شوراهای دارای قدرت نظارت و قانون‌گذاری در بخش‌های مربوط به خود هستند. تصمیم‌گیری‌ها با رای اکثریت اعضای حاضر در جلسه صورت می‌گیرد. مسئولیت‌های اصلی شوراهای عبارتند از:

- انتصاب شهردار / دهدار یا دهیار
  - نظارت بر نحوه مدیریت شهرداری‌ها
  - تصویب بودجه شهرداری
  - تعامل با شهروندان در راستای شناسایی و حل مشکلات آنها
  - تدوین مقررات محلی
  - نظارت و ارزیابی نحوه اجرای قانون
- با این حال، چارچوب قانونی وظایف و مسئولیت‌های شوراهای، بسته به این‌که شورای شهر هستند یا روستا، با یکدیگر متفاوت است.

## وظایف و اختیارات خاص شورای روستا

(قانون شوراهای روستا، ماده ۶۸)

- انتخاب دهیار برای مدت چهار سال
- ارائه پیشنهاد به مقامات اجرایی (مقامات مذکور موظف هستند تا پیشنهادات شورا را حداکثر ظرف مدت دو ماه بررسی و به آن پاسخ دهند)
- تشکیل گردهمایی عمومی جهت ارائه گزارش کار و دریافت پیشنهادات و پاسخ به سوالات و جلب مشارکت و خودیاری مردم برای پیشبرد امور روستا، حداقل دو بار در سال
- تبیین و توجیه سیاست‌های دولت و تشویق و ترغیب روستاییان جهت اجرای سیاست‌های مذکور
- تصویب بودجه
- نظارت و پیگیری اجرای طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی اختصاص یافته به روستا
- همکاری با مسئولان ذیربط برای احداث، اداره، نگهداری و بهره‌برداری از تاسیسات عمومی، اقتصادی، اجتماعی و رفاهی مورد نیاز روستا
- کمک‌رسانی و امداد در مواقع بحرانی

• کمک به خانواده‌های کم درآمد در جوامع محلی

- تلاش برای رفع اختلافات افراد و محلات و حکمیت میان آنها
- پیگیری شکایات اهالی روستا از ادارات حوزه مربوطه از طریق مقامات مسئول
- همکاری با نیروهای انتظامی جهت برقراری امنیت و نظم عمومی
- ایجاد زمینه مناسب و جلب مشارکت عمومی در جهت اجرای فعالیت‌های تولیدی و زارت‌خانه‌ها و سازمان‌های دولتی
- فراهم نمودن زمینه مشارکت و جلب همکاری مردم در جهت شناسایی و رفع مشکلات

## نظرخواهی از عموم مردم

هرگاه شورای روستا نظرخواهی از اهالی حوزه انتخابیه خود در زمینه موضوع یا موضوعاتی را ضروری تشخیص دهد، با تایید بخشدار ذیربط می‌تواند اقدام به تشکیل جلسه عمومی از اهالی نماید.  
(قانون شوراهای روستا، ماده ۱۶)

## وظایف و اختیارات خاص شورای شهر

(قانون شوراهای روستا، ماده ۷۱)

- انتخاب شهردار برای مدت چهار سال
- بررسی و شناخت نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، اقتصادی و رفاهی حوزه انتخابیه و ارائه راه حل‌های کاربردی به مقامات مسوول ذیربط
- نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورا و طرح‌های مصوب در امور شهرداری و سایر سازمان‌های خدماتی
- همکاری با مسئولین اجرایی و نهادها و سازمان‌های مملکتی در زمینه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و عمرانی، بنا به درخواست آنان
- تصویب آیین‌نامه‌های پیشنهادی شهرداری پس از رسیدگی به آنها با رعایت دستورالعمل‌های وزارت کشور
- نظارت بر مدیریت و حفاظت از دارایی‌های مالی و مادی شهرداری و نظارت بر درآمد و هزینه‌های شهرداری
- تصویب بودجه سالانه شهرداری و موسسات وابسته به شهرداری با رعایت آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها و همچنین تصویب بودجه شورای شهر



- تصویب کل درآمد و هزینه شهرداری در هر شش ماه، انتشار آن به هدف اطلاع‌رسانی عمومی و ارسال یک نسخه به وزارت کشور
- تصویب برنامه سالانه و بودجه دولت و نهادهای خصوصی که درگیر ارائه خدمات به شهروندان هستند
- تصویب وام‌های پیشنهادی شهرداری پس از بررسی دقیق مبلغ، مدت و میزان کارمزد
- تصویب معاملات و نظارت بر آن‌ها اعم از خرید، فروش، مقاطعه و اجاره که به نام شهر و شهرداری صورت می‌پذیرد (به منظور تسریع در پیشرفت امور شهرداری، شورا می‌تواند اختیار تصویب و انجام معاملات را تا میزان معینی به شهردار واگذار نماید)
- تصویب اساس‌نامه موسسات و شرکت‌های وابسته به شهرداری با تایید و موافقت وزارت کشور
- تصویب لوایح برقراری، لغو یا تغییر عوارض و مالیات‌های شهری
- نظارت بر حسن جریان دعاوی مربوط به شهرداری
- نظارت بر امور بهداشت حوزه شهر
- نظارت بر امور تماشاخانه‌ها، سینماها و دیگر اماکن عمومی که توسط بخش خصوصی و یا دولتی اداره می‌شوند و وضع و تدوین مقررات خاص برای حسن ترتیب، نظافت و بهداشت و اتخاذ تدابیر احتیاطی جهت جلوگیری از خطر آتش سوزی و مانند آن
- همکاری با شهرداری برای رسمیت بخشیدن به مرزهای شهر، با تصویب وزارت کشور و وزارت مسکن و شهرسازی
- بررسی و تصویب پروژه‌های عمومی برنامه‌ریزی شهری و مواعق قانونی شهر که توسط شهرداری ارائه شده، سپس ارسال آن‌ها به اشخاص حقوقی مربوطه برای تصویب نهایی
- تصویب مقررات لازم جهت اراضی غیر محصور شهری از نظر بهداشت و آسایش عمومی و عمران و زیبایی شهر
- نظارت بر ایجاد گورستان، غسل‌خانه و تهیه وسایل حمل اموات مطابق با اصول بهداشت و توسعه شهر
- وضع مقررات و نظارت بر حفر مجاری و مسیرهای تاسیسات شهری
- نظارت بر اجرای طرح‌های مربوط به ایجاد و توسعه معابر، خیابان‌ها، میداين و فضاهای سبز و تاسیسات عمومی شهر
- تصویب نام‌گذاری فضاهای عمومی در حوزه شهری

- تصویب مقررات لازم به پیشنهاد شهرداری جهت نوشتن هر نوع مطلب و یا الصاق هر نوع نوشته و آگهی و تابلو بر روی دیوارهای شهر
- تصویب نرخ خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن
- تصویب نرخ کرایه وسایط نقلیه درون شهری
- وضع مقررات مربوط به ایجاد و اداره میدان‌های عمومی توسط شهرداری برای خرید و فروش مایحتاج عمومی
- وضع مقررات لازم در مورد تشریک مساعی شهرداری با ادارات و بنگاه‌های ذیربط برای دایر کردن نمایشگاه‌های کشاورزی، هنری، بازرگانی و غیره
- برنامه‌ریزی برای افزایش مشارکت شهروندان در توسعه، خدمات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، آموزشی و رفاهی
- تشویق شهروندان به توسعه و افزایش اوقات فراغت، تفریح و سرگرمی، ورزش، گردشگری و مراکز فرهنگی، در هماهنگی با سازمان‌های مربوطه
- کمک به تشکیل جوامع اجتماعی و تعاونی‌ها و توزیع کوپن غذا
- همکاری با شورای تامین شهرستان در حدود قوانین و مقررات

## آیا می‌دانید؟

شورای شهر موظف است بودجه و هزینه‌های خود را در پایان هر سال مالی برای اطلاع عموم منتشر کند.

## دسترسی عمومی و شفافیت

بر اساس قانون، تمام جلسات شورا با حضور دو سوم از اعضاء رسمیت یافته و بصورت عمومی برگزار می‌شود. حضور مردم و رسانه‌ها در جلسات شورا، ضمن هماهنگی با واحد روابط عمومی شورا و نشستن در مکان تعیین شده آزاد است. حاضران بایستی در طول برگزاری جلسه سکوت را مراعات کنند، در غیر این صورت ممکن است از آن‌ها خواسته شود که جلسه را ترک کنند. برگزاری جلسات غیر علنی در شرایط خاص امکان‌پذیر است اما نیاز به تصویب دو سوم از اعضای شورا دارد (ماده ۲۸). شهردار و نیز فرماندار و یا بخشدار منطقه می‌توانند برای برگزاری جلسه غیر علنی درخواست کتبی ارائه کنند که بایستی از سوی اکثریت مطلق اعضاء حاضر در جلسه شورا مورد موافقت قرار گیرد.

منشور شفاف سازی؛ انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات شوراها و شهرداری‌های کشور، شوراها را ملزم می‌کند تا همه اطلاعات مربوط به قوانین، تخصیص بودجه، پروژه‌ها و مالیات و هزینه‌ها را برای آگاهی عموم مردم منتشر کنند. شورا همچنین بایستی نسبت به حضور رسانه‌ها در همه جلسات علنی اطمینان حاصل کند.

متن‌های منتشر شده شورا به همراه اطلاعات دقیق در مورد قانون شوراها، انتخابات، مسئولیت‌ها و نیز جلسات برگزار شده و سایر موارد در دسترس عموم است. برای دریافت متن‌های منتشر شده شورای شهر تهران می‌توانید با شماره تلفن ۰۲۵۸۸۸۹۱۰۲۱-۹۸+ تماس بگیرید.

## جلسات غیر علنی

در صورت تقاضای کتبی شهردار و نیز فرماندار و یا بخشدار ذیربط و موافقت اکثریت مطلق اعضاء حاضر، شورا می‌تواند جلسه غیر علنی تشکیل دهد.

تمامی مذاکرات در جلسه شورا علنی و قابل انتشار برای افکار عمومی است و يك نسخه کامل از صورت مذاکرات شورا نزد اداره قوانین شورا بایگانی خواهد شد.

اعضای شورا باید برای دیدار و تعامل با شهروندان و شنیدن مشکلات و مسائل آنها در دسترس باشند. ملاقات حضوری و همچنین پست، تلفن، فکس و ایمیل (در شهرهای بزرگ) روش‌های مختلف تماس با شورا و اعضای آن است.



## شوراهای شهر و سیاست

سهراب اعرابی، جوان ۱۹ ساله، در جریان اعتراضات مردمی به نتایج انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۸، در خرداد ماه این سال کشته شد. مادر او بعدها به یک نشست عمومی شورای شهر تهران دعوت شد تا در مورد مرگ پسرش صحبت کند. جلسه شورای شهر در اصل امکان وسیله به اشتراک گذاشتن تجربه غم‌انگیز خود و درخواست دادرسی و دادخواهی را، به عنوان یک شهروند در اختیار مادر سهراب اعرابی گذاشت.

ویدیوی این جلسه: <http://youtu.be/9HkiYEH7ato>

## مشارکت شهروندان در امور شوراها

از لحاظ تئوریک، هریک از محله‌های اصلی شهر می‌تواند دارای یک انجمن شورایی باشد. با این حال، تصویب قوانین و مقررات مربوط به انجمن‌های شورایی و تعداد اعضای آن بر عهده شورای همان شهر یا منطقه است. برای مثال در تهران، هر شورایی دارای ۷ عضو اصلی و ۳ عضو علی‌البدل است. اعضای شورایی توسط اهالی محل (افراد ۱۵ سال به بالا) برای یک دوره دو ساله انتخاب می‌شوند. اعضای انتخاب شده سپس به گروه‌های کاری تقسیم‌بندی شده و هر گروه بر موضوع خاصی متمرکز می‌شود.

انجمن شورایی نوعی نهاد رسمی است که وظیفه آن نظارت بر شورای محلی و رسیدگی به مشکلات منطقه‌ای است که در آن تشکیل شده است. انجمن شورایی به عنوان یک نهاد همیاری مردمی که از نظر مالی خوداتکاء و مستقل می‌باشد، کمک به شورا در جهت جلب مشارکت مردمی در امور مدیریت محلی و انجام وظیفه به عنوان پلی میان شهروندان و شوراها، شهرداری‌ها و سایر سازمان‌های دولتی را بر عهده دارد. شورایی‌ها اساساً نهادهایی غیرسیاسی و مشارکتی هستند که باید از نظر مالی مستقل باشند و از خدمات افراد داوطلب استفاده کنند. انجمن‌های شورایی به شهروندان معمولی و غیر عضو در شورا فرصت می‌دهد تا به عنوان نمایندگان محله یا منطقه خود به شورای محلی کمک کنند. (قانون انجمن‌های شورایی)

داوطلبان عضویت در انجمن شوراییاری بایستی شرایط مختلفی را دارا باشند، از جمله:

- تابعیت جمهوری اسلامی ایران
- تعهد و وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- داشتن حداقل سن ۲۵ سال تمام در روز ثبت نام داوطلبان
- داشتن حداقل ۶ ماه سابقه سکونت تایید شده در محل
- داشتن حداقل سواد خواندن و نوشتن
- عدم سابقه مؤثر کیفری

### مسئولیت‌ها و وظایف انجمن شوراییاری

هرچند نقش و وظایف انجمن شوراییاری از جایی به جای دیگر متفاوت است، با این حال برخی از وظایف اعضای انجمن شوراییاری را می‌توان اینگونه برشمرد:

- ارائه طرح و پیشنهاد برای بهبود وضع سفرهای درون شهری با هدف بهینه‌سازی حمل و نقل و کاهش ترافیک، با همکاری نهادهای ذیربط
  - همکاری با شورای شهر در جهت کنترل قیمت‌ها و نرخ‌های کرایه درون شهری
  - تهیه طرح‌ها و پیشنهادات در زمینه ایجاد نشانه‌ها و یادمانهای شهری و پیشنهاد نامگذاری معابر، میادین، خیابان‌ها و کوچه‌ها و غیره
  - همکاری در ایجاد فضای سبز و اداره خودگردان بوستان‌ها و یاری رساندن به توسعه و احداث بوستان‌ها
- پرورش نیروی داوطلب برای کمک به اداره فضاهای عمومی
  - تلاش در جهت فراهم آوردن امکانات گذران اوقات فراغت جوانان و نوجوانان و گسترش مراکز تفریحی، ورزشی، فرهنگی و هنری
  - همکاری با شورای شهر برای برقراری آرامش و امنیت شهری و مبارزه با آسیب‌های اجتماعی و زمینه‌های جرم‌خیز
  - همکاری با شورای شهر برای معرفی و آموزش حقوق و وظایف شهروندی
  - بررسی و شناخت کمبودها، نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، اقتصادی، رفاهی و عمرانی
  - همکاری با شورای شهر در جهت تاسیس انواع انجمن‌های داوطلبانه در زمینه‌های امدادی، اجتماعی، ارشادی و تشکیل تعاونی‌های تولید، توزیع و مصرف و توزیع ارزاق عمومی
  - ارائه طرح‌هایی جهت آموزش برنامه‌های دفاع غیرنظامی به شهروندان و همکاری با شورا در جهت مقابله و پیشگیری از حوادث غیرمترقبه
  - کمک به اداره نهادهای عمومی مانند اماکن مذهبی، فرهنگی، مراکز ورزشی، گالری‌های هنری و غیره، با تصویب شورای شهر و شهرداری
  - مشارکت در برگزاری انتخابات سراسری



نبض ایران 

برای کسب آگاهی بیشتر، با ما از طریق ایمیل [info@nabz-iran.com](mailto:info@nabz-iran.com) تماس بگیرید.

[www.nabz-iran.com](http://www.nabz-iran.com)